

Приказ

Морфологија српских народних песама

Сања Радиновић, *Морфологија српских народних песама 1*. Београд: Нема Кхеуа Неуе, 2017, 175 стр.

Ако сте имали прилику да дуже пратите рад(ове) др Сање Радиновић (а аутор овог приказа имао је ту част и задовољство да са њом сарађује још од заједничких средњошколских дана у београдском „Мокрањцу“), лако сте могли да учите неколико суштинских одлика: изузетну посвећеност решавању проблема који се обрађује, готово опсесивну студиозност и, најзад, до у танчине прецизну „егзекуцију“ задатка. Неко би можда рекао да се све ово може ставити под једну капу – акрибију, међутим, ова реч није и довољна да се на прави начин опише нешто својствено овој ауторки, везано за читав процес рада, оно што се осећа чак и из површног читања њених текстова.

Све ово се показује, можда и више него обично, у књизи која је пред нама – *Морфологија српских народних песама 1*. Она, наине, почива на три стуба – личном истраживању, педагошком искуству и изванредно изабраној и схваћеној литератури. Занимљиво је да већ у самом предговору ауторка на неки начин издваја ове елементе, говорећи и о проблемима наставе етномузикологије на Факултету музичке уметности у Београду, при чему констатује да се о морфологији народних песама говори, али не у довољној мери. На тај начин се читалац уводи не само у свет формалних одлика народне поезије, већ и у процес промишљања о једној изузетно важној теми.

Др Радиновић већ неколико година са студентима друге године Одсека за етномузикологију ФМУ обрађује тематику обликовања народне песме. Консултујући и упознавши веома обимну литературу, ауторка је увидела недостатак опсежније синтетичке студије која би на систематичан начин представила постојеће погледе на проблеме обликовања, али и дала сопствено виђење везе између стиха и напева. У српској науци одавно постоје обимне студије филолошке оријентације везане за проблеме метричке организације текста, али у домену етномузикологије слика је сасвим другачија. Краћа разматрања

одређених аспеката обликовања, па и морфологије, постоје (посебно у студијама Д. Големовића), а промишљања о овим проблемима одликују и неке од пратећих текстова већих збирки традиционалне музике (М. Васиљевић, Д. Девећ, Љ. Миљковић и др.). Ипак, специјализоване студије посвећене морфологији у етномузиколошкој литератури нема. Чак и летимичан полед на 137 изабраних библиографских јединица открива извесну подвојеност у посматрању проблема – са једне су стране веролошки погледи науке о књижевности, а са друге, етномузиколошке студије, којима само обликовање није и једино поље интересовања. Овом књигом ауторка покушава да премости тај јаз.

На 149 страна основног текста студије етномузикологија се показује у свом савременом лицу: наука о музици у садејству са науком о књижевности (и другим наукама) даје јединствен резултат. Ослобођена контекстуалних стега и разматрања музике као стриктно везане за оквире друштвених процеса, др Сања Радиновић покушава да посматра музику у њеном „чистом“ облику, као оно што се учи на првим часовима етномузикологије, а то је јединство текста и напева. „Базична“ етномузикологија (коју некада тако често избегавамо, или је чак минимизујемо) управо на овај начин добија потврду значаја и могућности да одговори на захтеве интердисциплинарности (коју тако често призивамо). Интердисциплинарност ове књиге се огледа, чини се, пре свега у сталном позивању на веролошке налазе, али и на другачија етномузиколошка размишљања и поставке домаћих и страних аутора.

Књига има пет поглавља („У приступу теми“, „Стих-ритам-метар“, „Системи версификације“, „Структуралне одлике српских народних стихова“ и „Строфика српских народних песама“), од којих би се три прва могла, на изванредан начин, одредити као уводна, јер говоре о намерама ауторке и пружају одличан преглед постојећих система версификације. Но, оно право „укрштање“ етномузикологије и версологије остварује се посебно у два завршна (и најобимнија) поглавља. Вишегодишње истраживачко искуство др Радиновић у области морфолошке анализе српских народних песама овде долази до пуног изражаја. Свака издвојена категорија пропраћена је одлично изабраним примерима, графички изврсно приказаним, што олакшава праћење текста, али и даје једну, не тако често виђену, дозу занимљивости, инволвирајући и читаоца у истраживачки процес. Нарочито се издваја последње поглавље, посвећено строфици српских народних песама, будући да је реч о примерима који су, како и ауторка каже, далеко ређи него астрофични (стихични). Можда се разлог овоме може наћи и у чињеници да се овакви примери много чешће налазе у песмама градске или семируралне традиције, које дуго нису биле (бар у већој мери) предмет етномузиколошких интересовања у српској науци. Простор који је у монографији

посвећен оваквим формама указује на изузетну занимљивост и шареноликост строфичних песама, отварајући пут будућим истраживањима.

Књига *Морфологија српских народних песама 1* „прва је у замишљеној серији дидактичких етномузиколошких публикација“, како на почетку ауторка скромно каже, а завршава се пасусом о кумулативној строфи у светлу европских и балканских традиција. Истраживачки процес, поменут на почетку овог малог приказа, очигледно се тако и одвијао – ауторка је од примарне идеје да начини књигу која би помогла у настави дошла до сјајне компаративне студије о једном од најважнијих проблема традиционалне музике, обликовању народних песама. Отуда ће ова монографија свакако бити обавезна лектира за боље разумевање нераскидиве везе стих – напев. Не само данас, већ и у даљој будућности. И не само код нас.

доц. др Младен Марковић
Факултет музичке уметности, Београд
Е-пошта: mladenmarkovich@gmail.com

Примљено: 11. 12. 2017.
Прихваћено: 21. 1. 2018.